

مبارزه با قاچاق کالا سیاست‌گذاری ملی طلب می‌کند

اشاره:

ورود و خروج غیرقانونی کالا از کشور، زیان‌های اقتصادی گسترده‌ای به اقتصاد ملی وارد می‌سازد که برای جلوگیری از این صدمات، مبارزه با قاچاق کالا ضرورت دارد. عوامل بسیاری در بروز و گسترش پدیده قاچاق کالا دخالت دارند که باید به‌دقت شناسایی و بررسی شوند تا بتوان به برنامه‌ای جامع و فراگیر برای مبارزه با قاچاق کالا و حمایت منطقی از اقتصاد و تولید ملی دست یافت.

از سوی دیگر نهادهای گوناگونی در امر مبارزه با قاچاق کالا و کشف محموله‌های قاچاق دخالت دارند که همدلی، همسویی و هماهنگی میان آنها و پیروی از خط مشی واحد می‌تواند به مبارزه جدی با ورود و خروج غیرقانونی کالا سرسامان بدهد.

خبرنگار نشریه «بررسی‌های بازرگانی» در گفت‌وگو با دکتر محمد عباس زادگان معاون طرح و برنامه گمرک ایران، علل بروز پدیده قاچاق کالا و راه‌های منطقی مبارزه با آن و نیز نقش گمرک در این مبارزه و سیاست‌گذاری‌های مربوط به آن را جویا شد.

دکتر عباس زادگان که استاد دانشگاه شهید بهشتی است، به‌طور عمده در زمینه مدیریت و برنامه‌ریزی فعالیت دارد و تاکنون ۱۸ کتاب دانشگاهی و یکصد مقاله علمی را برای همایش‌های داخلی و خارجی به رشته تحریر درآورده است.

با هم این گفت‌وگو را می‌خوانیم.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

استفاده می‌کنند. یعنی سود و حقوق و عوارض گمرکی را تا حدی بالا می‌برند که بخشی از مواد اولیه مورد نیاز کشور که مورد احتیاج گروه‌های خاصی است، وارد شود.

دنیا به سمتی می‌رود که ممنوعیت ورود کالاهای گوناگون به داخل کشور را لغو کند و به جای آن از مکانیزم حقوق و سود و عوارض گمرکی استفاده کند و حجم سود و حقوق و عوارض گمرکی را به اندازه‌ای بالا ببرد که ورود کالا توسط مردم، اقتصادی نباشد. در نتیجه تمایل به قاچاق به شدت کاهش پیدا می‌کند. در ایران هنوز از شیوه‌های اداری

در برمی‌گیرد. در سال‌های گذشته سازمان ملل برای مهار قاچاق و دستگیری قاچاقچیان فعالیت شدیدی را انجام داده است و تلاش می‌شود تا سال ۲۰۰۰ میلادی بخش عمده‌ای از گروه‌های قاچاقچی شناسایی و دستگیر شوند. در این زمینه یک همکاری وسیع در سطح جهان بین پلیس، شبکه گمرک و نیروهای انتظامی برای دستگیری گروه‌های قاچاقچی شکل گرفته است.

در ایران موضوع قاچاق کالا اندکی با سطح بین‌المللی متفاوت است. در سطح جهان عمدتاً برای کنترل ورود و خروج کالا در کشور از مکانیزم‌های اقتصادی

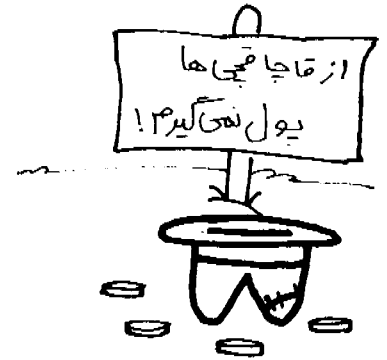
■ **علل توسعه قاچاق کالا در ایران چیست؟**

□ گمرک جمهوری اسلامی ایران از آغاز امسال بررسی موضوع توسعه قاچاق و شیوه‌های کاهش و کنترل آن را شروع کرده است.

قاچاق یک مسأله مهم ملی است که در شبکه اقتصادی کشور اختلال عمده‌ای ایجاد کرده است. مسأله قاچاق مختص به ایران نیست و سازمان جهانی «ریلو» که وابسته به سازمان ملل است، روی موضوع قاچاق کالا به‌طور جدی فعالیت می‌کند.

قاچاق کالا، مواد مخدر را نیز

استفاده می‌شود و آن تعریف مقدار زیادی ممنوعیت بدون توجه به شرایط اقتصادی کشور است. به عنوان مثال فرض این است که چون کالاهای صوتی به اندازه کافی در کشور تولید می‌شود، برای حمایت از آن ورود کالاهای صوتی دیگر ممنوع اعلام شده است. اما چون بازار به این کالا نیاز دارد و از طرفی کالای تولیدی در داخل کشور کیفیت مطلوبی ندارد و حجم تولیدات جوابگوی مصرف داخلی نیست، ورود مقداری کالا را به داخل کشور می‌طلبد.

وقتی مجاری قانونی بسته شود، بالطبع برای ورود این میزان نیاز، واردکننده به سوی مجاری غیرقانونی می‌رود. بخشی از آن از طریق مناطق آزاد وارد می‌شود و بخشی دیگر از طریق قاچاق.

موضوع دیگری که به گسترش قاچاق کالا در ایران به صورت خاص دامن زده است، توسعه تجارت چمدانی است. با توسعه مناطق آزاد طی سال‌های گذشته، قرار بوده است در مجموع مناطق آزاد در سال گذشته چهارصد میلیون دلار کالا وارد کنند. در صورتی که حجم کالاهایی که در انبارهای این مناطق در حال حاضر وجود دارد، چندین برابر این سقف ارزی

است و این نشان‌دهنده آن است که بخشی از کالاهای قاچاق از این طریق و با بهره‌گیری از شیوه تجارت چمدانی وارد کشور می‌شود.

البته به‌طور رسمی این کالاها قاچاق محسوب نمی‌شوند، اما در عمل از مجاری قاچاق وارد مناطق آزاد می‌شوند و سپس به وسیله تجارت چمدانی که رونق زیادی پیدا کرده است، وارد کشور می‌شود.

مشکل دیگر کالای قاچاق در ایران این است که حجم قاچاق بین اکثر گروه‌های خرد درگیر قاچاق کم است. به‌طوری که ۹۰ درصد کالاهای قاچاق دارای ارزشی کمتر از ۱۰ میلیون ریال است. بنابراین گروه بزرگی از مردم درگیر کار قاچاق کالا شده‌اند و این امر روزه‌روز توسعه می‌یابد. حال آنکه در کشورهای توسعه‌یافته‌تر، هدایت قاچاق در دست یک گروه خاص است که اجازه نمی‌دهند همه وارد آن شوند و خلاصه

ایران و کشورهای همجوار از قاچاق کالا جلوگیری می‌کنند؟

□ دنیا به دنبال آن است که بتواند به مرزهای خود سامان دهد. ساماندهی اقتصادی نیز از مرزها آغاز می‌شود. در بحث ساماندهی اقتصادی، گمرک ایران اعلام کرده است که اگر قرار باشد ساماندهی اقتصادی در کشور شکل بگیرد، این ساماندهی دارای یک نقطه آغازی می‌باشد که همان مرزهای کشور است.

ایران در یک منطقه خاص قرار دارد. در کشورهای آسیای میانه به دلیل دشواری‌ها و فقر سنگینی که وجود دارد، گروه بزرگی به کار قاچاق و حتی تقلب در کار حمل و نقل کالا می‌پردازند، کشورهای اطراف ایران هنوز به یک نظام بازرگانی مطمئن و قوی دست نیافته‌اند، ایران نیز تلاش زیادی در ایجاد اتحادیه گمرکی کرده است. یکی از مباحث مهم در اجلاس آینده در ترکیه ایجاد

○ زمانی که تقاضا برای کالاهای خارجی زیاد و کیفیت تولیدات داخلی نازل باشد و مجاری قانونی برای ورود کالا مسدود گردد، تمایل به قاچاق کالا بیشتر می‌شود.

تشکیلات قوی بین گمرکات منطقه است که می‌تواند از طریق این نوع همکاری‌ها مبادلات مرزی را منطقی‌تر کند، ولی ناکافی است. ایران نیازمند یک ارتباط بازرگانی قوی و امضاء یادداشت تفاهات مشترک با این کشورها است که بتواند در مرزها کنترل قوی‌تری به وجود آورد و جلوی قاچاق کالا بین این کشورها با ایران را بگیرد.

تقلبات زیادی نیز انجام می‌شود،

قاچاقچیان کلان، آن را رهبری می‌کنند. امر قاچاق در ایران به دلیل سود نسبی که دارد، به روحیه کار و تولید لطمه می‌زند و سیستم بازرگانی کشور را دچار اختلال می‌کند. گروه‌های زیادی به صورت خرد هم‌اینک درگیر کار قاچاق کالا در ایران هستند و وضعیت ایران با دیگر کشورها در زمینه کارهای قاچاق متفاوت است.

■ آیا اتحادیه‌های گمرکی بین

قاچاق هستند و ضبط می‌شوند، اعلام می‌کند.

به همین دلیل آمار کشفیات نیروی انتظامی با کشفیات گمرک متفاوت است و این مورد نیز یکی از ناهماهنگی‌هایی است که بین دو ارگان وجود دارد، بنابراین باید یک نظام واحد مبادله آمار بین دستگاه‌های مبارزه با قاچاق به وجود آید. در سال گذشته گمرک ایران ۷۴۶۵ مورد قاچاق کشف و ضبط کرده است.

اصولاً چون نیروهای انتظامی و گمرک دارای دو مسئولیت متفاوت هستند، آمار کشفیات آنان نیز با یکدیگر متفاوت است. به‌طور مثال در آمار گمرک ایران کالاهای صوتی و تصویری اولین رقم کالای قاچاق است، در صورتی که در آمار نیروهای انتظامی مواد مخدر اولین رقم کالاهای قاچاق می‌باشد، علت آن است که تمام کالاهای قاچاق از گمرک عبور نمی‌کند و قاچاقچیان هیچ‌گاه مواد مخدر را از مسیر گمرک عبور نمی‌دهند. در آمار گمرک ایران مواد مخدر هشتمین رقم می‌باشد.

■ در مناطق دریایی چه نقطه‌ای

قاچاق کالا در ایران هماهنگی و هم‌داستانی و خط مشی مشترک وجود ندارد. کسانی که با این اختلافات آشنایی دارند و آنها را می‌شناسند، از مجاری این اختلافات وارد می‌شوند.

به‌طور کلی یک دلیل عمده وجود کالای قاچاق در داخل کشور، ناهماهنگی سازمان‌های کنترل‌کننده قاچاق است. پیشنهاد می‌شود این سازمان‌ها متمرکزتر و از یک نقطه هدایت شوند. برای مهار قاچاق کالا یک کمیسیون ملی ایجاد شود و همه شبکه ملی که به نوعی درگیر ورود و خروج کالا هستند، از آن تبعیت کنند.

■ آمار کشفیات گمرک همیشه با آمار بقیه ارگان‌ها متفاوت است، دلایل آن چیست؟

□ ممکن است نیروی انتظامی کالایی را به‌عنوان قاچاق ضبط کند که هیچ ارتباطی با گمرک نداشته باشد. به‌طور مثال اگر یک فرد کالایی را در انبار خود داشته باشد که به هر دلیلی وارد کشور شده است، به محض آنکه وارد کشور می‌شود، کنترل گمرک از روی آن برداشته می‌شود، نیروی انتظامی است که

به‌طور مثال از کشورهای جنوبی خلیج فارس، تلویزیون به ایران می‌آید و به ترکمنستان می‌رود و به جای آنکه جذب بازار شود، دوباره مسافران ایرانی این تلویزیون‌ها را خریداری و به کشورمان وارد می‌کنند. این امر نشان‌دهنده آن است که روابط ایران با این کشورها با اختلال عمده‌ای مواجه است.

امید است اجلاس استانبول که ایران برای آن برنامه‌ریزی خیلی قوی انجام داده است تا تفاهماتی را ایجاد کند، مقدار زیادی بتواند مؤثر باشد. ولی کمک‌های جدی دولت‌های منطقه برای کنترل قاچاق ضروری است.

■ کالاهای زیادی تالاب مرز قاچاق محسوب می‌شوند و وقتی وارد کشور و در بازار عرضه می‌شوند، دیگر قاچاق محسوب نمی‌شوند. چه ارگان‌هایی بر روی این‌گونه کالاها نظارت دارند؟

□ دستگاه‌های متعددی هم‌اینک مسؤول نظارت بر قاچاق کالا هستند و فقط گمرک این مسؤولیت را برعهده ندارد. وظیفه گمرک در این زمینه محدود است.

عمده قاچاق کالا در ایران توسط نیروهای انتظامی کنترل می‌شود. متأسفانه بین دستگاه‌های کنترل‌کننده

○ دشواری‌های اقتصادی و فقر در کشورهای آسیای میانه، فقدان نظام بازرگانی مطمئن و قوی در کشورهای همسایه ایران سبب شده که قاچاق کالا گسترش یابد. ایران درصدد است به ایجاد اتمادیه گمرکی با کشورهای عضو اکو در اجلاس استانبول دست پیدا کند.

قاچاق محسوب می‌شود؟

□ در نقاط مرزی آبی، روی نقشه مشخص است که کدام نقطه جزو آب‌های بین‌المللی و کدام نقطه جزو آب‌های

این کالا را کشف و در مقابل آن واکنش نشان می‌دهد و نه گمرک، بنابراین طبیعی است گمرک ایران آن دسته از کالاهایی که از مجاری گمرک می‌خواهند عبور کنند و

مرزی ایران محسوب می‌شود. به محض آنکه یک شناور دریایی وارد آب‌های ایران شود و کالای آن تمامی اسناد لازم را نداشته باشد، محموله‌شان از دید نیروی انتظامی قاچاق محسوب می‌شود. گمرک تا زمانی که کالا وارد آن نشود، واکنش نشان نمی‌دهد، به عبارت دیگر کنترل آب‌های مرزی به عهده گمرک نیست و کنترل این آب‌ها به دست گشت نیروهای انتظامی است.

■ نقش گمرک در کنترل واردات از مناطق مرزی چیست؟

۱۱ یکی از وظایف قانونی گمرک این است که وقتی یک کالا وارد گمرک می‌شود، اسناد آن را به دقت کنترل کند و اگر ورود آن ممنوع نباشد، با انجام تشریفات گمرکی اجازه دهد وارد کشور شود.

بخشی از مناطق مرزی هنوز در کنترل کامل گمرک نیست و برخی مناطق که هنوز گمرک نتوانسته

است به دلایل مختلف در آنجا مستقر شود، بازارچه‌های مرزی است. به علت فقدان حضور گمرک در بازارچه‌های مرزی، نظارت بر بخشی از کالاهای قاچاق در حاشیه این بازارچه‌ها توسط سایر ارگان‌ها انجام می‌شود. در واقع آن ارگان‌ها خارج از وظیفه قانونی خود عمل می‌کنند. قانون، نظارت بر ورود و خروج کالا را به گمرک سپرده است و نقاطی که در کنترل این ارگان است، بدون آنکه ارگان دیگری در آن دخالت کند، توسط گمرک کنترل می‌شود. اما باید اشاره شود مرزهای ایران بسیار باز و گسترده است و برخی کالاها بدون کنترل گمرک از این

مرزها عبور داده می‌شوند. این نقاط توسط نیروهای انتظامی کنترل می‌شود.

■ بررسی‌ها نشان می‌دهد برگ سبز گمرکی مربوط به سال‌های ۱۳۵۰ به این سواست. آیا گمرک درصدد نیست در اطلاعات مورد درخواست در این برگ سبزها تغییرات اصولی دهد و کنترل روی واردات را به نحوی افزایش دهد؟

□ گمرک در برنامه‌های خود درصدد است شبکه عملیاتی این ارگان را مکانیزه کند. در این رهگذر پروژه ملی آسیکودا اجرا خواهد شد. هدف از اجرای این پروژه این است که ورود و خروج کالا به‌طور کامل مکانیزه شود. روش سیستم آسیکودا آن است که تمام عملیات توسط رایانه انجام گیرد و

○ قانون، نظارت بر ورود و خروج کالا را به عهده گمرک گذاشته است، اما هنوز بخشی از مناطق مرزی در کنترل کامل گمرک نیست و در بازارچه‌های مرزی نیز گمرک مستقر نشده است.

«دست» در آن نقشی نداشته باشد تا احتمال دخالت فردی روی ورود و خروج کالا کاهش یابد. امسال گمرک ایران در پی آن است که دستگاه‌های کنترل‌کننده X-Ray را خریداری کند تا بتواند درحد ممکن تأثیر «دست» را کاهش دهد. این امر باعث می‌شود تمام اسناد گمرکی از جمله برگ سبز گمرکی بتواند به تدریج یک شکل یکنواخت پیدا کند.

■ میزان ورود کالای قاچاق به ایران بیشتر است یا خروج کالای قاچاق از ایران؟

□ معمولاً ورود کالای قاچاق مورد

بحث است، زیرا به اقتصاد ملی صدمات جدی می‌رساند. حجم ورود کالای قاچاق به مراتب از خروج آن بیشتر است. البته چون از میزان کالاهای خروجی قاچاق آمار دقیقی در دست نیست، نسبت این دو مشخص نمی‌باشد.

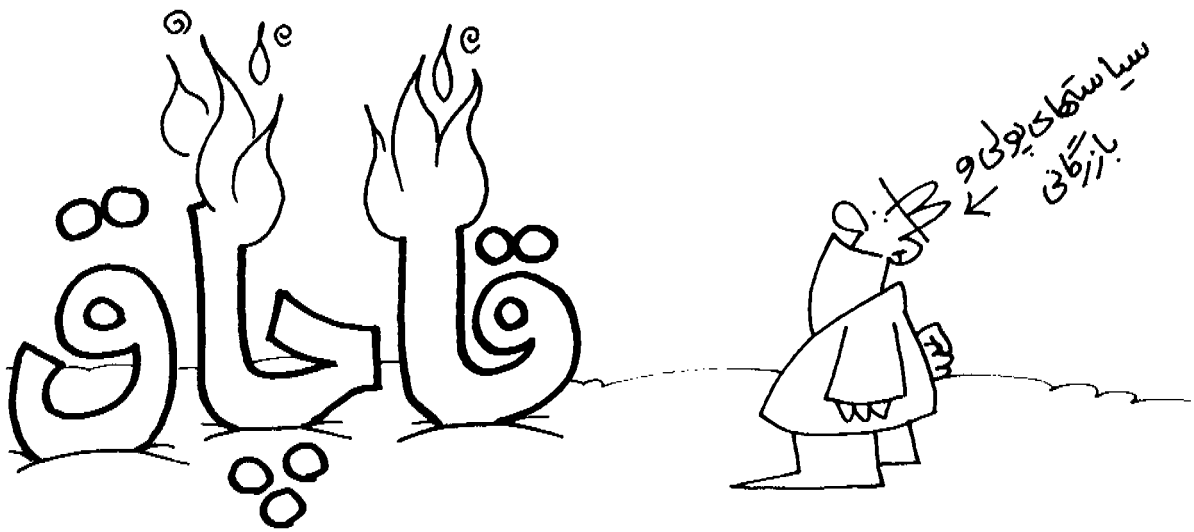
از کالاهای خروجی فقط کالاهای اساسی یارانه دارند، دارو و سوخت صرفه اقتصادی دارد که به‌طور قاچاق از کشور خارج شود.

■ ورود و خروج کالاهای قاچاق در اقتصاد کشور به چه عواملی بستگی دارد؟

□ این دو مورد باید به تفکیک مورد بحث قرار گیرد. به‌طور کلی قاچاق به چند عامل مهم بستگی دارد که عامل اول، وضعیت اقتصادی کشور است. هرگاه میزان بیکاری به‌ویژه در مناطق مرزی افزایش یابد، تمایل به انجام کار غیرقانونی نیز افزایش پیدا می‌کند. میزان بیکاری در مناطق مرزی افزایش یابد، تمایل به انجام کار غیرقانونی نیز افزایش پیدا می‌کند. میزان بیکاری در

ایران بین ۱۲ تا ۱۸ درصد در نقاط مختلف است. اگر بتوان در مناطق مرزی کار و تولید ایجاد کرد، به مقیاس زیادی روی ورود و خروج غیرقانونی کالا تأثیر می‌گذارد.

عامل دوم، سود سرشاری است که در کالاهای قاچاق وجود دارد. عامل سوم، وضعیت بازارهای مصرف داخل کشور و کشورهای همسایه است. به‌طور کلی تمایل به مصرف در ایران وجود دارد و اکثر مردم مایلند کالاهای لوکس و صوتی داشته باشند. بنابراین نوع مصرف مردم نیز روی قاچاق کالا تأثیر می‌گذارد. عوامل فرعی نیز به الگوهای کنترل

جهانی تجارت ملحق شود و به شبکه بین‌المللی تجارت پیوندند، به‌طور قطع در کاهش قاچاق کالا اثرات ملموسی مشاهده خواهد شد.

■ گمرکات کشورهای توسعه یافته و صنعتی و نیز گمرکات کشورهای در حال توسعه مانند ایران چه برخوردی با ورود و خروج غیرقانونی کالا دارند؟

□ کشورهای توسعه یافته دارای وضعیتی متفاوت با ایران هستند. کالاهای آنها استاندارد است و کالاهای وارداتی به‌شدت با یکدیگر مشابه و دارای کیفیت یکسان است. در نتیجه کسی تمایل به قاچاق ندارد، در این کشورها کسی سوغات خریداری نمی‌کند. اما چون اکثر کالاهای تولیدی در ایران و کشورهای مانند ایران کیفیت پایینی دارند، تمایل به داشتن کالا با کیفیت بالاتر که در کشورهای دیگر تولید می‌شود و حتی قیمت آن نیز پایین‌تر از تولیدات داخل ایران است، مردم را به قاچاق متمایل می‌کند.

در کشورهایی چون عربستان سعودی

قابل رقابت با کالاهای مشابه خارجی نباشند، مردم به استفاده کالاهای خارجی تمایل خواهند داشت. بنابراین باید گمرک تشریفات قانونی را به‌شدت کاهش دهد تا واردکنندگان تشویق شوند کالا را قانونی از مرزهای دارای گمرک وارد کشور کنند.

برای آن دسته از کالاهایی که توسط مردم با عنوان کالاهای همراه مسافر وارد می‌شود، باید تسهیلاتی به‌وجود آید. اخیراً گمرک روی کالاهایی که کمتر از ۵۰۰ هزار ریال ارزش گمرکی دارد، حساسیت زیادی نشان می‌دهد. کاهش این نوع حساسیت‌ها و تمرکز بر کالاهای اصلی قاچاق و قاچاقچیان اصلی به‌جای قاچاقچیان خرد، سیاستی است که باید در سطح ملی به آن پرداخته شود تا بتوان در جهت کنترل قاچاق قدم‌های جدیدی برداشت.

■ آیا کاهش موانع تعرفه‌ای می‌تواند به از میان رفتن قاچاق کالا و یا کاهش آن کمک کند؟

□ قطعاً این‌طور نیست. اگر روزی تصمیم گرفته شود که ایران به سازمان

مربوط می‌شود که این الگوها علمی و قابل قبول در سطح ملی نیست. ناهماهنگی دستگاه‌های اجرایی در زمینه قاچاق و درک ناقص دستگاه‌های دولتی و اقتصاد ملی از نقش و اهمیت قاچاق و فقدان برنامه برای برخورد با آن از دیگر عوامل فرعی به‌شمار می‌آیند.

البته تلاش زیادی از سوی ارگان‌های مختلف به‌ویژه نیروهای انتظامی در مبارزه با قاچاق کالا صورت گرفته است، ولی مبارزه با قاچاق کالای سیاست‌گذاری‌های ملی را می‌طلبد. بحث قاچاق کالا در سطح کلان باید از سوی دولت وارد مجلس شود و در برابر دشواری‌های آن خط مشی‌های جدید اتخاذ گردد.

■ نقش تعرفه‌های گمرکی و موانعی که در گمرک ایجاد می‌شود، در قاچاق کالا چیست؟

□ به نظر من گمرک باید واقع‌بینانه به مسایل نگاه کند. تا زمانی که نیاز به کالا در داخل کشور مشاهده می‌شود و تولیدات داخلی جوابگوی این نیاز نیست و کالاهای تولید داخل از نظر کیفیت

و کویت که دارای درآمدهای ارزی بالا هستند، در برابر ورود کالا حساسیت ندارند، ارز لازم برای ورود کالا در اختیار دارند و بازرگانان با مقیاس بالا کالا وارد می‌کنند. برای قاچاقچیان صرف ندارد که کالا به‌طور قاچاق وارد کنند.

■ برنامه آینده
گمرک برای رفع
موانع گمرکی
چیست؟

□ ۱- واقعیت

این است که گمرک در این مورد کار وسیعی نمی‌تواند انجام دهد. چون گمرک عامل تصمیم‌گیری در این زمینه نیست و تاکنون عامل اجرا بوده است. تلاش می‌شود گمرک به سمت تصمیم‌گیری سوق داده شود، به‌طوری‌که گمرک بتواند در مجامع تصمیم‌گیری مربوط تنظیم مقررات واردات و صادرات کشور به‌عنوان یک صاحب‌نظر حضور پیدا کند. این امر اگر تحقق یابد، بسیاری از مشکلات گمرکی که به گمرک ایران تحمیل می‌شود، می‌تواند حل شود.

۲- گمرک درصد کاهش مقرراتی است که از سوی دستگاه‌های مختلف به آن ابلاغ می‌شود. گمرک سعی دارد دستگاه‌های مختلف را متقاعد کند که حجم عظیم مقرراتی را که برای این ارگان ارسال می‌کنند و به‌طور مرتب برای ورود و خروج کالا مانع‌تراشی می‌کنند، دست‌کم برای یک دوره سه‌ساله به‌طور نسبی تثبیت کنند. چنانچه این امر تحقق یابد، در حد بالایی بازرگانی متعادل شکل می‌گیرد و قاچاق کالا کاهش می‌یابد.

۳- استقرار در تمامی مبادی ورودی کشور و کنترل کل کشور از یک نقطه نیز از دیگر برنامه‌های گمرک است. هم‌اینک

کل کنترل از یک نقطه انجام نمی‌شود و دستگاه‌های مختلفی درگیر این کنترل و عملیات مربوط به آن هستند.

۴- موضوع دیگر که حل آن در دست گمرک نیست، ولی گمرک درصد است

○ گمرک با اجرای پروژه آسکودا سعی دارد تمام
عملیات مربوطه را رایانه‌ای کند تا احتمال
دخالت فردی در ورود و خروج کالا کاهش یابد.

■ چه کالاهایی در سال گذشته

جزو کالاهای قاچاق محسوب می‌شد؟

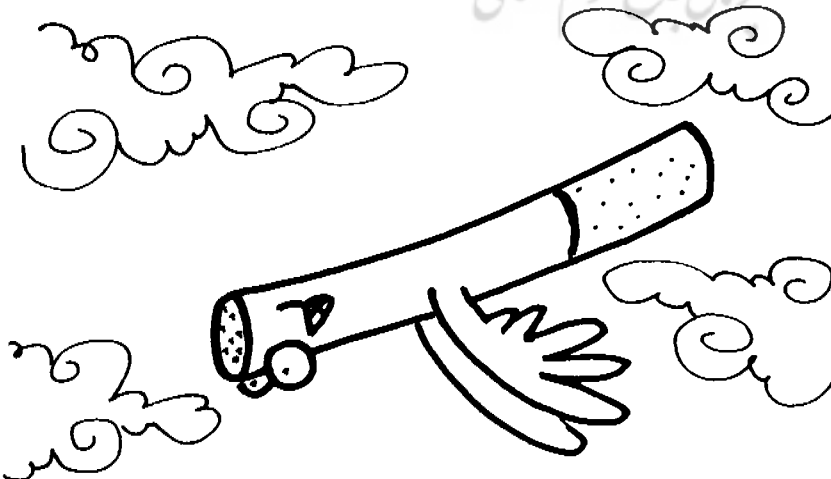
□ لوازم یدکی که درصد بالایی از کالاهای قاچاق را تشکیل می‌داد، دوربین عکاسی و فیلمبرداری، لوازم آرایشی و بهداشتی، قطعات رایانه، قطعات الکترونیکی، دیسک‌های موسیقی و رایانه، پارچه، البسه و پوشاک،

روسری، دارو، نوارکاست، تلفن بی‌سیم، طلا، لوازم فتوکی، لوازم پزشکی، کولر گازی، نوار ویدیو، ساعت، مواد مخدر، ورق بازی، ارز.

حدس زده می‌شود در سال گذشته در سطح ملی حدود ۲ میلیارد دلار قاچاق کالا کشف شده است. این رقم غیر از آن دسته از کالاهایی است که ممکن است گمرک نسبت به آنها برآورد نداشته باشد. این میزان کالای قاچاق طبیعتاً درآمد گمرکی و مالیاتی کشور را کاهش داده و به اقتصاد ملی ضربه سنگینی زده است. گمرک ایران معتقد است مقررات مربوط

در حل آن مشارکت کند، «مرجوع کردن کالا» است. برای کاهش کالاهای مرجوعی، مسافرانی که از مناطق آزاد وارد کشور می‌شوند، مأموران گمرکی در منطقه مستقر شده‌اند. این امر از منطقه آزاد کیش آغاز شده است. در این رهگذر مقررات بازرگانی نیز باید طوری تغییر کند که فرد بتواند کالای خود را با پرداخت حقوق و عوارض گمرکی بالا وارد کشور کند، نه آنکه مرجوع شود. اگر کالا مرجوع شود، سرانجام جزو کالاهای متروکه محسوب و بار دیگر وارد اقتصاد ملی می‌شود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
مجله علمی و پژوهشی علوم انسانی

عدم همکاری دسته‌جمعی ما در منطقه است.

ج) در بلندمدت واقع‌نگری به نیازهای کشور امری ضروری است.

بسیار مهم است. به‌طور مثال اگر خودروهایی که در ایسران تولید می‌شوند، کیفیت لازم را ندارند، باید به یک مقیاس منطقی که درآمد ارزی اجازه می‌دهد، اجازه ورود خودرو داد تا رقابت ایجاد شود. نه آنکه ورود خودرو ممنوع شود به دلیل حمایت از صنایع. الگوی حمایت از صنایع باید مقداری اصلاح شود و بهبود یابد.

در سطح گمرک:

الف) باید بازارچه‌های مرزی به‌صورت منطقی اداره شوند و از وضعیت فعلی بیرون آیند تا گمرکات مجهزتر از وضع موجود شوند.

ب) قوانین و مقررات تجارت خارجی ناقص است و متناسب با شرایط ملی نیست که باید روی آن کارهای جدیدی انجام شود.

در مرزهای بزرگ کشور مبارزه با قاچاق را دچار مشکل نمی‌کند؟

□ اگر در گمرکات مرزی نیروی ورزیده، فضای کافی، ابزار کنترلی بهتر و

○ اگر روزی ایران به شبکه تجارت بین‌المللی بپیوندد و به عضویت سازمان جهانی تجارت درآید، به یقین تأثیر زیادی بر کاهش قاچاق کالا خواهد داشت.

دستگاه‌های X-Ray نصب شوند، قطعاً وضعیت بهبود خواهد یافت.

■ برای مقابله با کالاهای قاچاق چه توصیه‌هایی دارید؟

□ این توصیه‌ها به دو بخش تقسیم می‌شوند:

۱- در سطح ملی، ۲- در سطح گمرک.

در سطح ملی مسایل عمده عبارتند از: الف) در مرزهای کشور اشتغال منطقی ایجاد شود و جوانان مستعد سر کار بروند تا تمایل به قاچاق کالا کاهش یابد. این موضوع در مناطق غرب و جنوب کشور ضرورت زیادی دارد.

به قاچاق کالا باید اصلاح شود و با توجه به این امر، پیشنهادی را در ۳۱ بند برای مجامع تصمیم‌گیرنده تنظیم کرده است که می‌تواند تا حدودی کنترل قوی‌تری را ایجاد کند.

■ گمرکاتی که

کار قاچاق در آنها

انجام گرفته است

را معرفی فرمایید.

□ این گمرکات

عبارتند از: گمرک

فرودگاه مهرآباد که

بیشترین کشفیات را داشته است. سپس گمرک غرب، جنوب شهریار، امانات پستی، خوزستان، هرمزگان، سیستان و بلوچستان، فارس، اصفهان، گیلان، نوشهر و مازندران، بوشهر و آذربایجان غربی.

در سال گذشته در اثر تلاش مأموران

گمرک در گمرک مهرآباد ۶۱۸ مورد، در

گمرک جنوب تهران ۱۸۶ مورد و در

گمرک شهریار ۵۶ مورد کالای قاچاق

کشف شد.

■ آیا به مأموران گمرک که کالای

قاچاق کشف می‌کنند، جوایزی تعلق

می‌گیرد؟

□ طبق قانون درصدی به گمرک تعلق

می‌گیرد. البته در گذشته پرداخت نشده

است. گمرک کوششی را آغاز کرده است

که بتواند نسبت به حق‌الکشف

سروسامانی جدید بدهد.

■ آیا گمرک و نیروهای انتظامی در

کشف کالاهای قاچاق با یکدیگر

همکاری دارند؟

□ همکاری وجود دارد، اما باید از

میزان کنونی، گسترده‌تر باشد. گمرک

برای جلوگیری از قاچاق کالا به جلسات

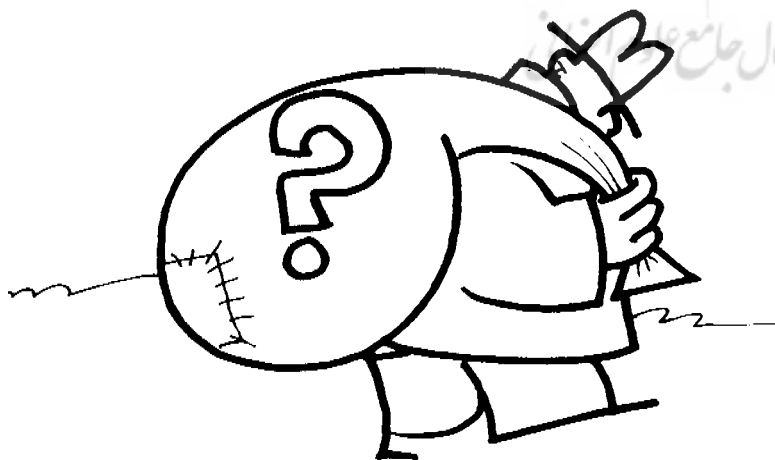
مشترک برای سیاست‌گذاری، همکاری،

مبادله اطلاعات، همدلی و هماهنگی

بسیار بیشتری با نیروهای انتظامی نیاز

دارد.

■ محدودیت ایستگاه‌های گمرکی

ب) کشور نیازمند است با کشورهای منطقه تفاهات جدیدی را انجام دهد و آنها را متقاعد کند الگوهایی که برخی قاچاقچیان انتخاب می‌کنند، با استفاده از